

JUDr. PAVEL BLAŽEK, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne
Čj. 1038/2011-OD-SPZ

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 BRNO

Věc: obv. M. L. – stížnost pro porušení zákona

Příloha: trestní spisy MS v Brně sp.zn. 2 T 168/2006 a OS pro Prahu 3 sp.zn.14 T 70/2010
kopie protokolu o hlavním líčení u OS pro Prahu 4 sp.zn. 4 T 126/2010

Podle § 266 odst. 1 tr. řádu podávám ve prospěch obviněného M. L.

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31.5.2011, sp.zn. 8 To 244/2011, a řízení, které mu předcházelo v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp.zn. 2 T 168/2006.

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 27.8.2007, sp.zn. 2 T 168/2006, byl obv. M. L. uznán vinným ze spáchání trestného činu úvěrového podvodu dle § 250b odst. 1, odst. 3 tr. zákona, účinného do 31.12.2009 (*dále jen tr. zákon*), za což mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 26 měsíců. Současně mu byla podle § 59 odst. 2 tr. zákona uložena povinnost, aby ve zkušební době podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Skutkově jeho jednání spočívalo v uzavírání spotřebitelských úvěrů u Raiffeisen bank a.s., GE Money Multiservis a.s. a Home Credit, (celkem 4 případy) při kterých nepravdivě uváděl údaje o svém zaměstnání, přičemž následně splátky poskytnutých úvěrů neplatil a způsobil tak škodu v celkové výši 190.000,- Kč.

Citovaný rozsudek nabyl právní moci dne 27.8.2007. Konec zkušební doby byl stanoven na 25.11.2008, a to s ohledem na skutečnost, že trest byl ukládán jakožto souhrnný

za současného zrušení výroku o trestu z trestního příkazu vydaného Městského soudu v Brně ze dne 31.5.2006, sp. zn. 91 T 168/2006, který nabyl právní moci dne 25.9.2006. Od tohoto dne tak začala běžet zkušební doba podmíněného odsouzení tímto trestním příkazem stanovená, a to v trvání 18 měsíců. S odkazem na ustanovení § 59 odst. 3 tr. zákona byla do nově stanovené zkušební doby započítána doba od 25.9.2006, tedy doba od právní moci trestního příkazu ve věci vedené pod sp. zn. 91 T 168/2006.

Usnesením Městského soudu v Brně ze dne 17.8.2009, sp. zn. 2 T 168/2006, bylo podle § 60 odst. 1 písm. b) tr. zákona rozhodnuto o prodloužení zkušební doby o 12 měsíců. Nově byl konec zkušební doby stanoven na 25.11.2009.

Soud následně v předmětné trestní věci nařídil na termín 9.9.2010 veřejné zasedání k rozhodnutí o osvědčení se podmíněně odsouzeného. Přítomnost odsouzeného se však nepodařilo zajistit, proto došlo dne 11.10.2010 k vydání příkazu k zatčení, který se však nepodařilo realizovat, a usnesením Městského soudu v Brně ze dne 11.4.2011, č.j. 2 T 168/2006-191, bylo rozhodnuto, že trestní řízení se proti obviněnému povede jako proti uprchlému.

Usnesením téhož soudu ze dne 10.5.2011, č.j. 2 T 168/2006-216, pak bylo podle § 83 odst. 1 tr. zákoníku rozhodnuto, že obv. M. L. vykoná trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců, a podle ustanovení § 83 odst. 4 TrZ a § 56 odst. 2 písm. b) TrZ byl pro jeho výkon zařazen do věznice s dozorem.

Proti tomuto rozhodnutí byla obviněným, zastupovaným obhájkyň, podána stížnost. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 31.5.2011, sp. zn. 8 To 244/2011, byla stížnost obhájkyňě obviněného podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu zamítnuta jako nedůvodná.

Podle § 2 odst. 5 tr. řádu, orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. V řízení před soudem státní zástupce a obviněný mohou na podporu svých stanovisek navrhopvat a provádět důkazy. Státní zástupce je povinen dokazovat vinu obžalovaného. To nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí.

Podle § 2 odst. 6 tr. řádu, orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 302 tr. řádu lze řízení proti uprchlému konat proti tomu, kdo se vyhýbá trestnímu řízení pobytem v cizině nebo tím, že se skrývá.

Podle § 83 odst. 3 tr. zákoníku, neučinil-li soud do jednoho roku od uplynutí zkušební doby rozhodnutí podle odstavce 1, aniž na tom měl podmíněně odsouzený vinu, má se za to, že se podmíněně odsouzený osvědčil.

Podle § 147 odst. 1 tr. řádu, při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán

- a) správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a
- b) řízení předcházející napadenému usnesení.

Podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu, nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná.

Citovanými ustanoveními se však soudy důsledně neřídily, neboť v dané věci nebyly splněny zákonné podmínky pro konání řízení proti uprchlému a rozhodnutí o nařízení výkonu podmíněně odloženého trestu bylo učiněno po uplynutí lhůty stanovené zákonem, aniž by to bylo možno klást za vinu pouze odsouzenému.

Řízení proti uprchlému je vždy závažným zásahem do průběhu trestního řízení, zejména neumožňuje obviněnému realizovat osobně a bezprostředně jeho právo na obhajobu. I když toto řízení upravuje zákon a důvody jeho konání jsou vždy výlučně na straně obviněného, i při splnění zákonných podmínek by mělo být zpravidla konáno až po vyčerpání jiných důkazních prostředků (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. 9 Tzn 5/98).

Za skrývání ve smyslu § 302 tr. řádu se považuje takové maření průběhu trestního řízení, kdy se pachatel ukrývá na území České republiky a brání tak svému dopadení a zajištění. Způsob podobného počínání je v zásadě srovnatelný s důvody tzv. útěkové vazby ve smyslu § 67 odst. 1 písm. a) tr. řádu (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. 7 Tz 117/2000).

Usnesení vydané podle § 305 tr. řádu o tom, že trestní řízení proti odsouzenému bude nadále vedeno jako proti uprchlému, je odůvodněno pouze tím, k nařízenému veřejnému zasedání dne 9.9.2010 se odsouzeného nepodařilo obeslat, a to ani prostřednictvím Policie ČR. Soud proto dne 11.10.2010 vydal příkaz k zatčení, který nebyl realizován. Nalézací soud však vůbec nezjišťoval, z jakých důvodů nebyl příkaz k zatčení realizován, nedotázal se policejního orgánu, jaká opatření k vypátrání pobytu obviněného byla učiněna apod. Rovněž tak soud neprovedl žádné lustrace v dostupných evidencích či dotazy na jiné orgány. Je skutečností, že v období od neúspěšného doručení vyrozumění na adrese trvalého pobytu dne 7.9.2010 až do vydání předmětného usnesení dne 11.4.2011 si soud I. stupně neopatřoval žádné informace o pobytu a pohybu odsouzeného, tedy informace nezbytné pro skutkový závěr, že se odsouzený skrývá. Jak vyplývá mj. i z citované judikatury, tento skutkový závěr musí být předmětem dokazování, musí mít oporu ve spisovém materiálu a opatřené důkazy musí být vyhodnoceny způsobem uvedeným v ust. § 2 odst. 6 tr. řádu. Teprve poté je možno učinit spolehlivý závěr, že jsou splněny zákonné podmínky pro konání zvláštního a svým způsobem mimořádného, výjimečného typu řízení, řízení proti uprchlému.

Pokud by nalézací soud učinil k uvedené otázce potřebná šetření, musel by zjistit skutečnosti, které jsou patrné ze spisu Obvodního soudu pro Prahu 3 sp. zn. 14 T 70/2010. Předně z tohoto spisu vyplývá, že obviněný se od 18.10.2010 do 10.2.2011 nacházel ve vazbě a byl tedy orgánům činným v trestním řízení k dispozici. Po propuštění z vazby se osobně dostavoval k soudu za účelem nahlížení do spisu a přebírání různých písemností; u Obvodního soudu pro Prahu 3 tak byl přítomen nejméně ve dnech 21.2., 28.2., 10.3. a 22.6.2011, u Městského soudu v Praze dne 9.5.2011 (srov. č. l. 265, 266, 271, 285v, 313).

Obviněný M. L. se v den, kdy samosoudkyně vydala rozhodnutí ve smyslu § 305 tr. řádu, tj. 11.4.2011, osobně účastnil hlavního líčení v jiné jeho trestní věci projednávané u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 4 T 126/2010 (viz příloženou kopii protokolu

o hlavním líčení). Ze záznamu na č. 1. 272 spisu Obvodního soudu pro Prahu 3 sp. zn. 14 T 70/2010 se podává, že obviněný se osobně k Obvodnímu soudu pro Prahu 4 dostavil i dne 9.3.2011.

Výše uvedené skutečnosti svědčí pro závěr, že obviněný se neskrýval ve smyslu ustanovení § 302 tr. řádu, a mohly a měly být vůči němu uplatněny jiné procesní prostředky, ovšem důsledně provedené (předvedení, realizace příkazu k zatčení).

Pokud si soud neopatřil ke dni svého rozhodování o konání řízení proti uprchlému žádné další podklady pro závěr, že se obviněný vyhýbá trestnímu řízení buď pobytem v cizině, nebo tím, že se skrývá, a vyplynulo-li poté, že nebylo možno z důvodů uvedených v § 302 tr. řádu konat vůči obviněnému řízení proti uprchlému, tak postupoval v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu. V důsledku tohoto nesprávného postupu soudu bylo zásadním způsobem dotčeno právo obviněného na projednání své věci v přítomnosti a byl tak zcela zbaven možnosti uplatnit ve veřejném zasedání svou obhajobu. Vzhledem k tomu došlo k popření jeho práva na spravedlivý trestní proces (srov. čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách, § 2 odst. 13 tr. řádu). Toto porušení procesních práv obviněného pak vede k závěru, že nemůže být shledáno zákonným rozhodnutím, jež je výsledkem řízení poznamenaného tak zásadním pochybením v postupu řízení u soudu prvního stupně (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. 3 Tz 119/2000).

Závažnost procesní vady se obvykle posuzuje mj. i podle jejího možného vlivu na správnost následně vydaného rozhodnutí. Jak se podává z odůvodnění napadeného usnesení, soud učinil závěr, že odsouzený se ve zkušební době nedopustil žádného trestného činu ani nebyl projednáván pro přestupek; jediným důvodem svědčícím pro nařízení výkonu podmíněného trestu byl fakt, který soud zjistil z dotazů na oprávněné osoby, že odsouzený dosud neuhradil ani část způsobené škody. V daném případě je pro odsouzeného zvlášť citelné, pokud se nemohl před soudem hájit osobně a kontradiktorním způsobem, neboť ustanovená obhájkyň s ním nebyla v kontaktu a předmětem dokazování byla – v návaznosti na uloženou přiměřenou povinnost – skutečnost, zda odsouzený mohl podle svých sil nahradit alespoň část způsobené škody. Zjišťování osobních majetkových a výdělkových poměrů a schopností bez přítomnosti dotčené osoby je vždy problematické. Vpředu popsany vadný postup řízení je závažný natolik, že mohl mít vliv na správnost a úplnost skutkových zjištění.

Kromě výše uvedené procesní vady lze konstatovat, že soud postupoval při sledování chování obviněného ve zkušební době značně váhavě a se zbytečnými prodlevami. Soudu bylo dobře známo, že prodloužená zkušební doba končí dne 25.11.2009, přesto samosoudkyně udělila kanceláři první pokyny v naznačeném směru až dne 8.4.2010 (viz referát na č. 1. 161). Další referát s pokyny ke skutkovým zjištěním je ze dne 4.5.2010, kdy oslovené osoby odpověděly obratem, takže ke dni 13.5.2010 již měl soud k dispozici všechny podklady, které si sám vyžádal a které dle jeho úsudku postačovaly k rozhodnutí o tom, zda se odsouzený osvědčil (č. 1. 170). Přesto byl spis předložen samosoudkyni teprve dne 4.8.2010, kdy nařídila veřejné zasedání na termín 9.9.2010. Obsílka se soudu vrátila dne 1.9.2010, následné doručování policejním orgánem také nebylo úspěšné. Od 18.10.2010 se obviněný nacházel ve vazbě, o čemž se soud nedozvěděl. V období od 2.10.2009 do konce srpna 2010 neměl soud s odsouzeným žádný kontakt. Sečteme-li neúčelné prodlevy při vyřizování trestní věci po skončení zkušební doby a dobu, kdy byl obviněný ve vazbě, pak součet činí přibližně 8 měsíců, tedy většinu z lhůty, kterou zákon soudu dává k rozhodnutí o tom, zda se obviněný osvědčil či nikoliv. Z těchto skutečností vyplývá, že to nebyl

v rozhodující míře obviněný, kdo zavinil zmaření lhůty pro rozhodnutí o výkonu podmíněně odloženého trestu, nýbrž nedůsledný a pomalý postup soudu. Napadeným rozhodnutím tedy došlo též k porušení ustanovení § 83 odst. 3 tr. zákoníku, neboť soud rozhodl o přímém výkonu podmíněně odloženého trestu za situace, kdy nastala fikce osvědčení se ze zákona.

Z výše uvedeného vyplývá, že napadené rozhodnutí je nezákonné a bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení. Vzhledem k subsidiární použitelnosti stížnosti pro porušení zákona ve vztahu k ostatním procesním prostředkům, jež jsou způsobilé ke zjednání nápravy, je nezbytné uvést, že postup podle § 306a odst. 2 tr. řádu není ve vykonávacím řízení přípustný. Tato otázka dosud sice nebyla judikatorně řešena, jazykovým výkladem zmíněného ustanovení (viz slova „odsuzující rozsudek“ a „hlavní líčení“) však nelze dospět k názoru, že soud zařizující výkon trestu je povinen po odpadnutí důvodů pro konání řízení proti uprchlému doručit odsouzenému opis rozhodnutí učiněného ve vykonávacím řízení a poučit jej o možnosti zrušení takového rozhodnutí a opětovného provedení veřejného zasedání. Je ovšem skutečností (a trestní řád tomu nijak nebrání), že řízení proti uprchlému může být zahájeno až ve fázi trestního řízení po právní moci rozhodnutí ve věci samé; současně se připouští analogie procesního ustanovení ve prospěch obviněného. Ministr spravedlnosti však nesmí postup soudu jakkoli ovlivňovat, proto k nápravě popsanych vad využívá zákonem předvídaného postupu podle § 266 a násl. tr. řádu.

Ze shora rozvedených důvodů proto **navrhují**, aby Nejvyšší soud České republiky:

1. podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 31.5.2011, sp. zn. 8 To 244/2011, byl v neprospěch obviněného M. L. porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 písm. b) a § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu a v řízení předcházejícím též v ustanoveních § 302, § 2 odst. 5, 6 tr. řádu a § 83 odst. 3 tr. zákoníku,
2. podle § 269 odst. 2 tr. řádu napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení zrušil a zrušil i případná další rozhodnutí na toto rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [3 Tz 108/2012](#)